

THÁI THUỘNG CẢM ỨNG THIÊN

Tập 164

Chủ giảng: Lão pháp sư Tịnh Không

Địa điểm: Tịnh tông Học hội Singapore

Thời gian: Năm 2000

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lư

Chư vị đồng học, chào mọi người! Mời xem Cảm Ứng Thiên đoạn thứ 88, văn tự chỉ có tám chữ:

Thưởng phạt bất bình, dật lạc quá tiết.

賞罰不平。逸樂過節。

Thưởng phạt không công bằng, nhàn vui quá mức độ.

Câu này nói hai sự việc. Trong chú giải nói được rất hay: “*Nặng nhẹ không đúng*”, không đúng chính là sai lầm, là nói về việc thưởng phạt, nói rằng: “*Có chút sai lệch liền không công bằng*”, thưởng và phạt muốn làm được đến công bằng thì quả thật là một việc không dễ dàng, tiêu chuẩn của điều này trong thế pháp gọi là pháp luật, trong Phật pháp gọi là giới luật. Nhưng mà người chấp pháp không những phải hiểu pháp luật, mà còn phải thông tình đạt lý, gọi là “*tình, lý, pháp*”, ba sự việc này nếu bạn đều có thể nhìn thấy thấu triệt thì bạn mới có thể làm được viên mãn. Bằng không mà nói thì rất không dễ làm được viên mãn, chỉ hơi sai lệch một chút đã là không công bằng. Về không công bằng thì những câu tiếp theo nói càng nghiêm trọng hơn: “*Chẳng giữ công đạo thì lòng người bất phục*”, lòng người không phục, “*không những chẳng thể biểu dương công lao, trừng phạt tội lỗi, ngược lại còn tích chứa oán thù, chuốc lấy tai họa*”. Câu nói này nói rất nặng, đều là nói sự thật. Chúng ta xem lịch sử xưa nay trong và ngoài nước, đặc biệt là sự hưng suy của triều đại, sự tồn vong của quốc gia vào thời điểm đó đặc biệt rõ ràng. Người lãnh đạo bên trên thưởng phạt không công bằng nên đã khơi dậy sự oán hận trong dân, sau cùng dẫn đến mức không thể sửa chữa. Nhỏ là một gia đình, một đoàn thể nhỏ, ngày nay gọi là ông chủ công ty, cửa hàng, nếu sự thưởng phạt của bạn đối với nhân viên rất công bằng thì nhân viên cấp dưới nhất định sẽ vui vẻ phục tùng bạn, họ có thể tận trung, tận tâm tận lực cống hiến cho bạn. Nếu như thưởng phạt không công bằng, chỉ dựa vào sự yêu ghét của bản thân, lấy tiêu chuẩn này để thưởng phạt thì lòng người sẽ không phục, đến sau cùng nhất định mọi người sẽ rời bỏ bạn. Cho nên bất luận là sự nghiệp lớn hay nhỏ, lâu dài hay tạm thời, nếu muốn làm tốt việc này thì tương đối

không dễ dàng, đây là đại học vấn. Không những là học vấn mà còn phải có kinh nghiệm phong phú, chúng ta xử sự đối người tiếp vật trong thường ngày không thể không chăm chỉ học tập điều này, Phật pháp khi hoằng pháp lợi sanh cũng không thể rời khỏi nguyên tắc này.

Thế nhưng thế đạo ngày nay so với thời xưa khó khăn hơn nhiều, người thời xưa đều có cơ duyên tiếp nhận giáo dục của thánh hiền, ngày nay gọi là giáo dục nhân văn, đọc sách rõ lý. Hay nói cách khác, người xưa đối với hết thảy nhân tình sự lý tương đối thông đạt, tương đối khách quan, người và người chung sống với nhau dễ dung hòa. Xã hội ngày nay không như vậy, giáo dục của nhân văn, luân lý, đức hạnh có thể nói là đã bị phế trừ toàn bộ, điều mà mọi người chúng ta tiếp nhận là giáo dục chủ nghĩa công lợi phương Tây, cho nên tình người rất bạc, rất nhạt. Điều này không chỉ đối với người ngoài, mà ngay cả đến quan hệ giữa cha con, anh em của chính mình cũng rất nhạt nhẽo, trong xã hội hiện nay chúng ta nhìn thấy quá nhiều rồi. Thí dụ như tranh đoạt tài sản cha mẹ để lại, tài sản phân chia không công bằng, tranh chấp đến tòa án, những việc thế này chúng ta thường xuyên nghe thấy, thường xuyên nhìn thấy, nhưng vào thời xưa rất hiếm khi nhìn thấy, ngày nay đã trở thành một việc bình thường, thường có thể nhìn thấy. Điều này vào thời xưa sẽ là đại bất hiếu, đại bất kính, người hiện nay đâu biết được? Người xuất gia có đạo tràng, lão hòa thượng viên tịch cũng để lại một số sản nghiệp, các đồ đệ của hòa thượng không thể khoan dung lẫn nhau, đôi bên tranh đoạt, cũng tranh chấp đến tòa án, những sự việc này trong lịch sử thời xưa chưa từng nghe nói qua. Anh em trong nhà tranh chấp tài sản thì trong lịch sử thỉnh thoảng cũng có, nhưng người xuất gia tranh chấp tài sản thì trong lịch sử không có, thế nhưng ngày nay chúng ta thường xuyên nghe thấy, cũng thường xuyên nhìn thấy, điều này vô cùng bất hạnh. Lòng người bất bình, oán hận tích tụ, khi phát ra sẽ là tai họa, đây là điều chúng ta không thể không lưu ý, không thể không chú ý cẩn thận để mà đối đãi.

Câu tiếp theo là “*dật lạc quá tiết*” (nhân vui quá mức độ), đây là nói về hưởng lạc. Con người có ai mà không mong cầu hưởng thụ? “Lạc” là dục vọng lớn của con người. Trong chú giải cũng giải thích rất hay, là trích dẫn một câu nói trong thiên Khúc lễ của Lễ Ký: “*Lễ nói, lạc không thể tốt bậc, dục không thể phóng túng*”, đây là giáo huấn của thánh hiền nhân, hưởng lạc nhất định phải có tiết chế, không được phép quá độ. Nếu quá độ sẽ như thế nào? Sẽ là “vui quá hóa buồn”, kết quả sẽ là tương phản, cho nên nhất định phải biết tiết chế. Nói về “dục”, con người có dục vọng nhưng dục không thể phóng túng, không được phép

buông thả, buông thả thì tai họa sẽ đến. Câu tiếp theo trong chú giải là trích dẫn hai câu trong Quốc Ngữ: “*Con người vất vả thì nghĩ điều thiện, nhàn rỗi thì nghĩ buông thả, vậy nên chẳng mong người được nhàn rỗi*”, hai câu này cũng nói rất hay. Vất vả là khó khăn vất vả, đời sống gặp nhiều khó khăn thì họ sẽ hồi tâm chuyển ý hướng thiện, lúc này khuyến thiện thì rất dễ tiếp nhận. Vì sao vậy? Vì họ đã có trải nghiệm chịu khổ rồi. Cho nên xã hội hiện nay, đặc biệt là những quốc gia khu vực đã mở cửa thì việc khuyến thiện vô cùng khó khăn, họ không chịu tiếp nhận, đời sống mỗi ngày của họ trải qua rất tự tại, trải qua rất vui vẻ. Cho nên ở những khu vực chưa mở cửa, hay khu vực mở cửa một nửa thì đời sống của nhân dân rất khổ cực, đời sống rất khó khăn, nếu khuyên họ đoạn ác tu thiện thì họ sẽ chịu tiếp nhận. Vì sao vậy? Những điều mình nói ra chính là những gì hiện nay họ đang gặp phải, họ nghĩ có đạo lý nên họ có thể nghe theo. Vì sao giáo huấn của Phật-đà, những quốc gia phát triển trên thế giới khi chúng ta đi hoàng dương thì rất khó thu được hiệu quả, đạo lý chính là ở chỗ này; ngược lại những khu vực mà đời sống tương đối khó khăn thì lại dễ dàng tiếp nhận. Đây chính là điều mà người xưa nói: Những khu vực đã phát triển thì *vui quá hóa buồn*, còn những khu vực nghèo khó thì *khổ hết vui đến*, không phải không có đạo lý.

Cho nên khi Phật thuyết pháp, ngài rất có kỹ xảo, ngài nói quả báo trước, sau đó mới nói nhân, bởi vì quả báo là thứ bạn hiện nay đang chịu thọ báo, khi vừa nói thì bạn liền thể hội được. Cho nên nguyên tắc thuyết pháp của Phật là “khổ, tập, diệt, đạo”, sau đó sẽ phân tích cho bạn là khổ từ đâu mà ra, vậy bạn liền có thể tiếp nhận. Ngược lại ngày nay, những quốc gia phát triển ở Âu - Mỹ, bạn giảng về khổ cho họ, họ sẽ không thể hội được, họ cảm thấy đời sống của họ rất tự tại, rất hạnh phúc, họ sẽ không chịu tiếp nhận. Những khu vực như thế này, những pháp sư xuất gia chúng tôi giảng kinh thuyết pháp ở bên ngoài thì pháp phải nói được khế cơ, vì vậy đối với những khu vực thế này không thể không lưu ý. Đối với người giàu sang, chúng ta thuyết pháp cho họ thì nên khuyên họ tích đức tu thiện, điều này đối với họ dễ như trở bàn tay, họ có năng lực này, nên cần làm nhiều việc tốt, giúp đỡ nhiều người khổ nạn, bố thí nhiều ân đức. Cách nói này sẽ tương đối khế cơ, nói rõ với họ nguồn gốc của phước lạc, bạn ngày nay hưởng phước, bạn ngày nay có tài phú, có địa vị là do trong đời trước bạn tu những nhân này nên đời này bạn được quả báo, thế nhưng quả báo sẽ có lúc hưởng hết, nếu như không tiếp tục tu thì khi bạn hưởng hết sẽ không còn nữa. Đối với những người đang chịu khổ nạn, khi chúng tôi gặp họ thì trước tiên cần phải triển

khai hành động cứu tế, họ thiếu thốn cái ăn, cái mặc thì trước tiên chúng ta phải giúp đỡ họ, sau đó dần dần mới dạy họ làm thế nào thay đổi chất lượng đời sống, làm thế nào nâng cao bản thân, giáo hóa như vậy thì có thể nhận được hiệu quả tốt.

Chú giải cũng trích dẫn một câu nói của Mạnh tử: “*Con người sống chịu lo toan, chết được an vui*”, lời Mạnh tử nói vô cùng sâu sắc, cùng với những gì Phật pháp nói là không hên mà gặp. Cả đời chúng ta tu phước, tu phước đừng hưởng phước, phước báo đến khi nào mới hưởng? Chết được an vui, đây là thật sự là có trí tuệ, thật sự thông minh, phước báo là hưởng lúc lâm chung. Khi lâm chung hưởng là phước gì vậy? Niềm vui gì? Là lâm chung không có bệnh khổ, rõ ràng tường tận, sáng suốt tỉnh táo, biết được chính mình sẽ đi về đâu, đây thật sự là phước báo. Nếu như trong đời sống thường ngày hưởng hết phước báo rồi thì khi lâm chung sẽ mơ mơ hồ hồ mà ra đi, đi về đâu thì chính mình cũng không biết, điều này trong Phật pháp gọi là đọa tam đồ. Người thông thường sau khi chết rồi mà đời sau có thể được thân người thì khi lâm chung thoải mái tương rất tốt, thần chí rõ ràng, không mê hoặc điên đảo. Tích công lũy đức có thể sanh thiên, khi lâm chung đều có nhạc trời đến nghênh đón, chúng ta đọc sách của người xưa thấy được rất nhiều ghi chép trong ấy, đó đều là sự thật, không phải là giả. Niệm Phật vãng sanh thì có Phật Bồ-tát đến tiếp dẫn.

Đầu năm kia, năm nay là năm 2000, cách đây hai năm, năm 1998, Singapore có bác sĩ Lâm vãng sanh, tuổi tác cũng không phải là lớn, là đệ tử Phật kiên thành, cả đời hành nghề y phục vụ cho người bệnh, ông sáng lập ra “Hội Quán Âm cứu khổ”, ông làm hội trưởng. Khi lâm chung ông nói với cư sĩ Lý Mộc Nguyên là muốn gặp tôi, khi đó thể lực của ông yếu rồi, cư sĩ Lý nói với tôi như vậy, tôi nói không cần ông ấy đến đây, mà tôi sẽ đi thăm ông. Tôi tặng cho ông tràng hạt và tượng Phật, sau khi tôi và ông gặp nhau khoảng hơn một tuần thì ông ra đi, khi ra đi có tướng lành hiếm có. Có một số đồng tu trợ niệm ở bên cạnh ông, sau cùng ông nói: “Tôi nhìn thấy một vàng ánh sáng vàng”, sau đó ông nói: “Tôi không nhìn thấy các bạn nữa rồi, tôi nhìn thấy một vàng ánh sáng vàng”, ông đã an tường tự tại vãng sanh. Trong cuộc đời, cái gọi là “sống chịu lo toan”, lo toan này không phải là vì chính mình, mà là vì xã hội, vì chúng sanh, vì nhân dân phục vụ, chỉ sợ công việc mình không làm được tốt, hết lòng nỗ lực làm tốt công việc phục vụ thì khi lâm chung nhất định được an lạc. Cho nên câu nói này của Mạnh tử là lời kinh nghiệm, đạo lý này rất sâu, chúng ta cần phải tỉ mỉ nghiền ngẫm, chịu khó mà học tập, chỉ có đây mới là phước báo chân thật, còn phước

báo mà cả đời bạn hưởng chưa chắc là chân thật, khi lâm chung chân tay quờ quạng, mê hoặc điên đảo, đó gọi là thật sự đáng tiếc, cả đời này đã luống qua rồi.